

Mahir Qabiloğlu

HAŞİYƏ: 20-ci əsrin 90-cı illəriydi. Hər gün səhər-axşam Gömrük Komitəsinin qabağında keçib işə - AzTV-yə gedirdim. Hər dəfə də qapısında adamlar - qara camaat çox olurdu. Fikirleşirdim ki, əgər bura Gömrük Komitəsidirsə, sədrin qəbul gündürsə formalı, furajkalı gömrükcülər niyə az gözə deyir?

Günlərin bir günü özəl televiziyalardan hansısa belə xəbər yaydı. "Qarabağ əlilləri "Oka" markalı əlil maşınını Gömrük Komitəsinin binası önündə yandırılar". Nəse mənə çatmadı... Axı niyə məhz Gömrük Komitəsinin qabağında? Əlillər Gömrüklə nə alışı-verişi? Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Nazirlər Kabineti olsaydı, hardasa başa düşmək olardı... "Nəse tələb edənlər və əməl olunmayıb... Onlar da etiraz əlaməti olaraq hökumətin hədiyyə etdiyi "Oka" maşınlarını yandırılar". Nəse mənə qaranlıq qaldı.

Sonra "Xəbərlər"də eşitdim ki, Gömrük Komitəsinin sədri xarici ölkədə səfərdədir.

Əlilləri başa düşdüm. General-polkovnik, Gömrük Komitəsinin sədri Kəmaləddin müəllim həmişəki kimi onların dərdinə yanmayıb. Daha dəqiq desək, Bakıda olmadığı üçün onların və qapısına pənah gətirən digərlərinin qarşısına çıxmayıb. Əlillər də sadəcə olaraq incikliklərini bu cür bürzə veriblər. İnanmayıblar ki, Kəmaləddin müəllim idarədə yoxdur. **(SON)**

Torqovida - pineçi Azadın məskunlaşdığı yerin yanında pensioner olmaya-olmaya ömrümün ən gözəl vaxtlarını heyfə verirəm. Arxadan səs gəlir:

Şeirir qanadlanıb tez tapsın onu, Qardaşım Mahir Qabiloğlunu.

Səsindən və Səmədvurğunsayağı salamlamasından həmə tanıyıram onu. Çox əvvəldən tanıdığım və "Xalq qəzeti" qəzetində iş yoldaşı olduğum jurnalist həmkarım İlqar Həsənovdur. Düzdü, onu hamı İlqar Musayevič kimi tanıyır. Amma bunun mənə dəxli yoxdur. Çünki bir dəfə ona bu cür xitab etdim. Həmə sifəti döndü:

- İlqar Musayevič yox, İlqar Musa oğlu Həsənov.

O gündən mənimçün o sadəcə, İlqar müəllimdir. Sonra ona bir sual verirəm. Həmin gün Şahin Bağirovu Dövlət Gömrük Komitəsinə rəhbər təyin etmişdilər:

- İlqar müəllim, Şahin Bağirovu tanıyırsan?..

Yazım çox qərribə notlarla başladı. Axı Gömrük Komitəsinin keçmiş sədri Kəmaləddin Heydərovun, Qarabağ əlillərinin ona xüsusi məhəbbətinin İlqar müəllimlə nə əlaqəsi? Yaxud da ki, başlıqdakı Paris Notr-Dam kilsəsi - Viktor Hüqonun, Qvazemoda və Esmiraldanın İlqar müəllimlə nə əlaqəsi? Düzdü, özüm də qorxuram ki, Fransadan Bakıya uzanan bu duyğunluğa açma bilməyim. Hördüyüm hörümçək toruna elə özüm düşüm. Amma risk etməyə qərar verirəm. 60 yaşında İlqar müəllimə söz verdiyim yubiley yazısının toruna onun 65 yaşına çatdığı bu günlərdə düşməyimin başqa bir ləzzəti var. Üstəlik ürəyimi də boşaldaram.

BEŞİLLİK FASILƏYƏ NİYƏ İNDİ SON?

İlqar Həsənov mənim oxucumdur. Diqqətli oxucumdur. Xiridar oxucumdur. Modern.az-da çıxan hər yazıma çox diqqətlə yanaşır. Həmə zəng edib fikrini bildirir - müsbət, yaxud da ki, tənqidi. Hər ikiyönlü yanaşma mənimçün qiymətlidir. Xüsusilə də tənqidi.

İlqar Musa oğlu: Mənim canlı ENSİKLOPEDIYAM

Bu yaxında bədii qiraətçi Ağalar Bayramovun 70 yaşı tamam oldu. Onu 1996-cı ildən - atam Xalq şairi Qabilin 70 illik yubiley tədbirlərindən yaxşı tanıyıram. Daha doğrusu tanıyırdım. Tamam başqa bir məsələylə bağlı zəng etdi mənə. Bu zəngdən sonra bircə saat lazım oldu ki, ona bir yubiley yazısı ithaf etdim. Yazının linkini İlqar müəllimin votsapına göndərdim. Düz on gün sonra. Həmişəki kimi həmə reaksiya verməmişdi. Bir no verdiyi etmişdim reaksiyasına və fikirlərinə. Amma yenə də zəng gəlmədi. Özüm zəng etdim. "Oxumuşam. Ağalar Feysdə paylaşmışdı" dedi. Vəssalam...

HAŞİYƏ: Atam 1948-ci ildə təyinatla Yardımlı 1 nömrəli, bəlkə də rayonda yeganə olan orta məktəbə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi göndərilir. Məcburi idi. Getməseydin və ya qaçsaydın həbs edə bilərdilər. İndi isə heç kimi göndərmirlər. Məcburiyyət yoxdur. Müəllim də çatışmır (elə həkim də...) Fizika müəllimi daha iki yaş fənni tədris edir və ya edə bilər. O dövrdə Yardımlı sakini, atamın yaşdığı olan Fəzail Əkbərovu da kimya müəllimi kimi doğma elinə göndərirlər. Təkcə müəllim yox, yardımçının ilk ali təhsilli adamı kimi birbaşa 1 nömrəli məktəbin direktoru. 1948-ci ildən başlayan bu dostluq sonra qohumluq əlaqələriylə davam edir. Yardımlıda bu cür əlaqələr çoxmərtəbəli, çoxbaş olur. Nəhayət isə 1988-ci ildə qudalıq səviyyəsinə çatır.

Günlərin bir günü Fəzail müəllim artıq tanınmış şair Qabili öz doğma kəndinə - Kürəyçiyə aparır. Qəşəng qonaqlıq verirlər şairin şərifinə, daha doğrusu daha yaxşı tanıdıkları həmkəndliləri Fəzail müəllimin hörmətinə. Sağlıqlar bir-birini əvəz edir. Məclis Qabili tutur. Əlinin sağlığına bədə qaldırır, Vəlinin sağlığına bədə qaldırır. Məclisdə olan hamının sağlığına bədə qaldırır, bircə...

Xülasə, məclis başa çatır. Fəzail müəllimi və şair Qabili ata mindirib yola salırlar. O vaxt öz yerində, indinin özündə də Kürəkçiyə qarda-palçıqda atla gedirlər. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı hələ də bu yerlərdə gedib çıxmayıb.

Xülasə, hörmətli qonaqlar qayıdanda gəlib çatırlar sıldırım qayaya. Hər iki atın yüyəni də Fəzail müəllimlə olur. Axı özünü ayıq vaxtı belə yəhərdə güclə saxlayan şəhəruşağının yüyəninin axşam vaxtı, məsti-xumar ona etibar edilməsi dərəcə yuvarlanmaqdan başqa heç nə vəd etmədi. Elə yer olur ki, Fəzail müəllim atdan enir. Dar ciğirlerden atları yerli sakini kimi ustalıqla keçirir. Nə başınızı ağırdım. Həmin sıldırım qayaya rast gələndə Fəzail müəllim dostu Qabilin atının yüyəni buraxır. At da qalxıb dayanır qayanın başında. Rəssam görsəydi bu səhnəni prototip kimi götürüb, "Koroğlu Çənlibəldə" adıyla tabloya çevirərdi. Qabil ordan dəreyə baxır. Dərədə axan çayın şırıltısı ona ilham, yeni şeir yox, vahimə, ölüm diqtə etməyə başlayır. Bircə addım atılsaydı həm ki, həm də o...

- Fəzail, nə edirsən? Atın yüyənini tut!

Fəzail müəllim isə təmkinini pozmadan, həyəcanlanmadan deyir:

- Qabil, səni apardığım, tanış etdiyim məclisdə Əlinin sağlığına bədə qaldırdın e... get onu çağır, yüyəni tutsun. Vəlini tərifiədin e... get onu çağır köməyinə çatsın. Bircə məndən başqa daha kimlərin, kimlərin sağlığına bədə qaldırdın - get onları çağır. Məndən niyə kömək istəyirsən? (SON)

...başqa heç nə demədi. Yazının harası daha çox xoşuna gəlmişdi - onu da demədi. İradını da bildirmədi. Quru-quru sağollaşdı.

İlqar müəllim məndən incimişdi. 60 yaşında yazmamağım bir yana... Borcumu faizi ilə daha beş il böyütmüşdüm. Oxucuda "Mahir, başa düşmədik, İlqar müəllimə borcumu var idi ki, hələ üstünə faiz də gələ?" sualı yarana bilər. Bəli! Ən azından ilk romanım olan "Cəncəhim" və "İtbaşı" roman-trilogiyamın yazılmasında o, böyük rol oynayıb. Mövzu verib mənə. Mənim Notr-Dam kilsəmə çevrilib.

Haşiyə: Klassik yazıçı Viktor Hüqo günlərin bir günü Notr-Dam kilsəsinə gedir. Təsədüfən gözü kilsənin divarında cızılmış "Tale" yazısına tuş gəlir. Məhz bu bircə söz onu düşündürür. Dünyaşöhrətli "Paris Notr-Dam kilsəsi" romanını yazdırır ona təkcə bir söz. **(SON)**

İlqar müəllimin mənə nəql elədiyi Hüqosayağı "Tale" kodlarından danışmayacağam. Yazdığım romanlar kimi çox təhlükəli və biabırçı mövzu-

dadır. Bu kodu açmaq üçün heç mənim də romanlarımı oxumayın. Çünki yazdığımıza özüm də peşman olmuşam. Yazdıklarımı indi başa düşürəm.

İlqar müəllim ensiklopedik biliyə malik insandır. Ensiklopediyalar isə məhdud sahələr üzrə yazılır. Azərbaycanın ən yeni tarixində nə qədər vəzifəli, tanınmış adam varsa ondan soruşun... İlqar müəllim yeddi arxa döənəni barədə sizə məlumat versin. Amma...

HAŞİYƏ: "Xalq qəzeti" ndə işlədiyim vaxtlardır. İlqar müəllimlə dəhlizdə rastlaşırıq. Bilmirəm hardan söhbət düşür... Deyirəm ki, bəs Hacıbala Abutalıbov prezident Heydər Əliyevin sərəncamı ilə yox, FƏRMANIYLA Bakı şəhər icra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunub. "Düz demirsən! Ola bilməz! Vəzifəli adamlar yalnız prezident sərəncamıyla təyin olunurlar!" deyər səsi dəhlizi götürür. Sakitləşmir. Elə mənim yanımda telefonla əvvəllər "Xalq qəzeti"ndə işləmiş, hazırda Prezident kitabxanasında çalışan dostumuz Nazim Mustafaya zəng edir.

- Nazim, qadan alım, Mahir belə bir söz deyir. Ola bilməz. Sən canın bir bax. Gör düz deyir?

Baş dəqiqə keçir. Bu zaman ərzində İlqar müəllim özündə deyil. Çox həyəcanlıdır. Necə yeni Mahir - dünyanın uşağı... Nazim müəllimdən zəng gəlir. İlqar müəllim mənim informasiyamın düz olduğunu telefonun o biri başından eşidir. **(SON)**

... İlqar müəllim, gec də olsa deyim. Birdən kiminləsə mərcə girib, qonaqlıq udzarsan. Nəinki Hacıbala Abutalıbov, Ramil Usubov da Prezident Heydər Əliyevin sərəncamıyla yox, fərmanıylə daxili işlər naziri təyin olunub. Nazim Mustafaya zəng etmə. "Xalq qəzeti" redaksiyasının 5-ci mərtəbəsində çərçivədə divara vurulan "Bakinskiy raboçiy" qəzetinin o dövr nüsxəsinə bax. Mən isə mərc eləmədiyimə görə peşmanam. Sonrakı peşmançılıq isə yalnız yubiley yazısının bir haşiyəsinə çevrilə bilər. Evi kirayə vermmişəm. Bağda qalan

vaxtlarımdır. Şortiklə, ayağımda tapıçka - informasiya şöbəsinin müdiri, redkollegiyanın üzvü kimi vəzifə tutan mən - gəlib girmişəm "Xalq qəzeti"nin baş redaktoru, dostum-qardaşım Həsən Zal oğlu Həsənovun kabinetinə. Otaqdan çıxanda İlqar müəllimlə üz-üzə gəlirəm:

- Mahir, qadan alım, ayıbdır e... Həsən müəllim "Xalq qəzeti"nin baş redaktorudur. Nəinki onun otağına, heç redaksiyaya da bu formada gəlməməlisən. Başa düşdün?

İlqar müəllim unikal adamdır. Mənim kimi yazı-poza adamları üçünse mövzudur danışdıqları. Onsuz da gözəl tanıdığım deputat, atamın dostu Eldar Quliyev haqqında verdiyi bəliklər isə başqa bir aləmdir. Bu parlament seçkiləri dönməndə bildiklərini yazıya çevirə deputatlığa namizəd Eldar Quliyev üçün ən gözəl təbliğat ola bilər.

Avqustun 21-də İlqar müəllimin 65 yaşı tamam olur. Qərara almışam ki, bundan sonra onun verdiyi mövzularda yazdığım hekayə və romanların başlıqından sonra belə bir cümlə yazım: "Dostum İlqar Musa oğlu Həsənova ithaf edirəm". Proloqu dedim. Xalq şairi Qabilin "Səhv düşəndə yerimiz" şeirindən bu bənd isə nə proloqudur, nə də final.

Küt bıçaq parıldayıb, Xırçılı salıb. Qılinc qında pas atıb, Qında korşalıb. Heyf... korşalırıq biz Səhv düşəndə yerimiz.

İlqar müəllim artıq korşalıb. Yox. Elə bilməyin ki, qocalıb.

Üç il qabaq dostum, 1992-ci ildə Bakı Süd Kombinatında bir şöbədə işlədiyim Şahin Bağirovu Dövlət Gömrük Komitəsinə rəhbər təyin etmişdilər. Mən bu xəbəri eşidəndə Torqov küçəsində idim. Ruh yüksəkliyi vardı məndə. Nəse yüksək məşhurluq (2000-2500 manat) ən aşağı vəzifə yox, sadəcə mətbuat xidmətində iş gözləyirdim ondan. Bu zaman İlqar müəllimin blokdan çıxdığını gördüm. "Şeirir qanadlanıb tez tapsın" girişini elə ağzında qoydum:

- İlqar müəllim, Şahin Bağirovu tanıyırsan? - deyər sual verdim.

- Yox. O kimdi?

- Tərcümeyi-halında Gəncədə anadan olmağı yazılıb. Neujeli tanıyırsan?

- Yox, - deyib yoluna davam edir.

Pərt oluram. Sanki İlqar müəllim atam şair Qabili tanımamışdı. Axı Şahin Bağirov Gəncədə anadan olmuşdu. Ən azı və ya çoxu onun həmyerlisi sayılırdı. Bir anlıq "İlqar müəllim, Kəmaləddini tanıyırsan?" sualını vermək istəyirdim. Amma sualı səsləndirmirdim. Ən azından Fəttah Heydərovdan başlayıb Tale Heydərovdan qurtaracağını dəqiq bilirəm.

Bir tərəfdən isə heç korşalmaq sözü də yerinə düşür. Axı indiki əksər vəzifəliləri nəinki 65 yaşlı İlqar müəllim, daim inkişafda olan, əsrimizin yeniliyi, müasirlik rəmzi "Google" və internet də tanımır. Gömrük Komitəsinin qabağında əlil maşını da yandırırırlar. İndi Qarabağ əlilləri özlərini yandırırırlar.

İlqar müəllimin avqustun 24-də 65 yaşı tamam olur. Pensiya yaşına çatır. Amma əksəriyyət yaşlarından fərqli olaraq yaddaşı saat kimi işləyir. Onu ən yeni tariximizin ensiklopediyası adlandırırım. O həm də mənim Notr-Dam kilsəmdir. Jurnalist kimi fəaliyyəti də öz yerində...

Ürəyimi azca da olsa boşaltdım. 70-ə hazırlaşmağa başlayıram bundan. Təbrik yazıma Səməd Vurğun və İlqarhəsənovsayağı nöqtə qoymaqla:

Yazım qanadlanıb tez tapsın onu, Qardaşım İlqar Musa oğlunu.

